

PHÁT TRIỂN DOANH NGHIỆP KH&CN Ở TP HỒ CHÍ MINH

PGS.TS PHAN MINH TÂN

Sở KH&CN TP Hồ Chí Minh

Mặc dù là “đầu tàu kinh tế” của cả nước, nhưng việc phát triển loại hình doanh nghiệp khoa học và công nghệ (KH&CN) ở thành phố Hồ Chí Minh còn gặp khá nhiều khó khăn, vướng mắc. Từ thực tiễn trong hoạt động này của thành phố, tác giả đề xuất một số hướng giải quyết các vướng mắc nhằm đẩy mạnh việc phát triển loại hình doanh nghiệp được xem là lực lượng sản xuất mới này trên địa bàn.

Thực trạng phát triển doanh nghiệp KH&CN ở thành phố Hồ Chí Minh

Tình hình cấp Giấy chứng nhận doanh nghiệp KH&CN

Chứng nhận doanh nghiệp KH&CN là một chính sách của Nhà nước nhằm tạo điều kiện thuận lợi cho các tổ chức, cá nhân triển khai ứng dụng các kết quả KH&CN vào sản xuất, kinh doanh; đẩy mạnh thương mại hóa các kết quả nghiên cứu vào thực tiễn; phát triển thị trường công nghệ, góp phần phát triển kinh tế - xã hội của đất nước.

Thực hiện Nghị định 80/2007/NĐ-CP ngày 19.5.2007 của Chính phủ về doanh nghiệp KH&CN và các Thông tư liên tịch hướng dẫn, từ đầu năm 2009, Sở KH&CN thành phố Hồ Chí Minh bắt đầu tiếp nhận hồ sơ và triển khai thẩm định hồ sơ đăng lý thành lập doanh nghiệp KH&CN. Tính đến hết năm 2013, Sở đã tiếp nhận 18 hồ sơ đăng ký chứng nhận doanh nghiệp KH&CN, trong đó đã cấp 14 Giấy chứng nhận cho 14 công ty. Đáng lưu ý là 14 trường hợp



được cấp Giấy chứng nhận đều là loại hình doanh nghiệp, không có hình thức tổ chức KH&CN công lập chuyển đổi thành doanh nghiệp KH&CN. Về lĩnh vực bao gồm: công nghệ thông tin - truyền thông (2 doanh nghiệp); công nghệ sinh học (3 doanh nghiệp); công nghệ tự động hóa (8 doanh nghiệp); công nghệ bảo vệ môi trường (1 doanh nghiệp).

Công tác tuyên truyền, hỗ trợ doanh nghiệp

Việc phát triển doanh nghiệp KH&CN có ý nghĩa quan trọng, tạo nền tảng cho việc đẩy mạnh công tác nghiên cứu KH&CN tại doanh nghiệp, qua đó làm tăng khả năng cạnh tranh cho doanh nghiệp. Đặc biệt trong giai đoạn hiện nay, khi Việt Nam đang hội nhập sâu rộng vào nền kinh tế

thế giới và phát triển kinh tế tri thức thì việc phát triển doanh nghiệp KH&CN lại càng có ý nghĩa. Nhằm phổ biến những chính sách ưu đãi, quy định của Nhà nước trong phát triển doanh nghiệp KH&CN, Sở đã tổ chức các hội thảo, hội nghị để phổ biến thông tin đến doanh nghiệp. Bên cạnh đó, hình thức tổ chức Lễ trao Giấy chứng nhận doanh nghiệp KH&CN cho doanh nghiệp với sự tham gia của các cơ quan truyền thông cũng được đánh giá là cách tuyên truyền, phổ biến khá hiệu quả.

Đối với các doanh nghiệp có tiềm năng trở thành doanh nghiệp KH&CN, Sở đã phối hợp chặt chẽ với các đơn vị liên quan (Sở Kế hoạch và Đầu tư, Sở Thông tin và Truyền thông, Sở Công thương...), các trường đại học, viện, trung tâm nghiên cứu (Đại học Quốc gia TP Hồ Chí Minh, các vườn ươm doanh nghiệp), các hiệp hội (Hội doanh nghiệp, Hội tin học, Hiệp hội nhựa...) để rà soát lập thành danh mục. Trên cơ sở danh mục các doanh nghiệp có tiềm năng, Sở phối hợp với các đơn vị có liên quan làm việc trực tiếp với doanh nghiệp để hướng dẫn, tư vấn họ hoàn chỉnh hồ sơ đăng ký.

Thực hiện Quyết định 1244/QĐ-TTg ngày 25.7.2011 của Thủ tướng Chính phủ về việc phê duyệt phương hướng, mục tiêu, nhiệm vụ KH&CN chủ yếu giai đoạn 2011-2015 và Quyết định số 592/QĐ-TTg ngày 22.5.2012 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt Chương trình hỗ trợ phát triển doanh nghiệp KH&CN và tổ chức KH&CN công lập thực hiện cơ chế tự chủ, tự chịu trách nhiệm, thành phố Hồ Chí Minh đang xây dựng Kế hoạch phát triển doanh nghiệp KH&CN với mục tiêu đến năm 2015 thành phố sẽ có 150 doanh nghiệp KH&CN, đến năm



Đất trồng multi cho rau ăn lá - một trong những sản phẩm của Công ty Nguyên Nông, một doanh nghiệp KH&CN

2020, con số này sẽ là 300.

Những khó khăn, vướng mắc

Mặc dù phát triển doanh nghiệp KH&CN là một chủ trương rất đúng đắn, nhưng do nhiều yếu tố khách quan và chủ quan, việc “hiện thực hóa” các chủ trương, chính sách đặt ra còn không ít khó khăn. Trong đó, nổi bật là các vấn đề sau:

Trong công tác thẩm định hồ sơ đăng ký chứng nhận doanh nghiệp KH&CN

- Theo quy định, đối tượng thành lập doanh nghiệp KH&CN hoàn thành việc ươm tạo và làm chủ công nghệ từ kết quả KH&CN được sở hữu hoặc sử dụng hợp pháp thuộc các lĩnh vực: công nghệ thông tin - truyền thông (đặc biệt công nghệ phần mềm tin học); công nghệ sinh học (đặc biệt công nghệ sinh học phục vụ nông nghiệp, thủy sản và y tế); công nghệ tự động hóa;

công nghệ vật liệu mới (đặc biệt là công nghệ nano); công nghệ bảo vệ môi trường; công nghệ năng lượng mới; công nghệ vũ trụ và một số công nghệ khác do Bộ KH&CN quy định. Tuy nhiên, trong thực tế, việc xác định đối tượng thành lập doanh nghiệp KH&CN còn gặp khó khăn vì chưa có văn bản nào hướng dẫn, giải thích cụ thể về các lĩnh vực nêu trên, đặc biệt một số lĩnh vực rộng như: công nghệ tự động hóa, công nghệ vật liệu mới, công nghệ bảo vệ môi trường.

- Việc doanh nghiệp chứng minh quyền sở hữu hoặc sử dụng kết quả KH&CN gặp thuận lợi nếu kết quả KH&CN là các văn bằng bảo hộ tài sản trí tuệ (sáng chế, kiểu dáng công nghiệp, giống cây trồng, thiết kế bố trí mạch tích hợp bán dẫn, chương trình máy tính) đã được cấp hoặc là kết quả của các chương trình, đề tài, dự án KH&CN do Nhà nước đầu tư với quy trình thực hiện cụ thể, đầy

đủ giấy tờ lưu chứng. Nhưng nó là thách thức, khó khăn nếu kết quả KH&CN do chính doanh nghiệp tự đầu tư bằng nguồn lực (nhân lực, trang thiết bị và kinh phí) của mình khi trình tự và hồ sơ nghiên cứu không thực hiện đầy đủ.

- Việc chứng nhận doanh nghiệp KH&CN gắn liền với việc xác nhận danh mục sản phẩm hàng hóa hình thành từ kết quả KH&CN. Việc làm này là cơ sở để xem xét ưu đãi về thuế thu nhập doanh nghiệp khi tỷ lệ doanh thu từ việc sản xuất, kinh doanh các sản phẩm hàng hóa hình thành từ kết quả KH&CN trên tổng doanh thu của doanh nghiệp đáp ứng điều kiện quy định. Tuy nhiên, kết quả KH&CN thông thường chỉ giải quyết vấn đề cho một phần của sản phẩm thương mại, không giải quyết trọn vẹn cho một sản phẩm. Ví dụ, dây chuyền sản xuất gạch không nung là một sản phẩm của Công ty X, dây chuyền bao gồm: thiết bị, máy móc công đoạn nạp liệu, công đoạn trộn; máy ép; thiết bị, máy móc công đoạn thành phẩm. Kết quả KH&CN của Công ty X là máy ép, vì lẽ đó sản phẩm hàng hóa hình thành từ kết quả KH&CN là máy ép, nhưng sản phẩm của Công ty bán trên thị trường là dây chuyền sản xuất gạch không nung trong đó có máy ép. Đây là vấn đề khó khăn cho Hội đồng thẩm định và doanh nghiệp.

Trong thực hiện các chính sách hỗ trợ, ưu đãi

- Trong 6 chính sách hỗ trợ, ưu đãi cho doanh nghiệp KH&CN, một số chính sách chưa được cụ thể hóa trong quá trình thực hiện như: chính sách ưu tiên sử dụng các trang thiết bị tại các phòng thí nghiệm trọng điểm; hưởng ưu đãi về giá cho thuê đất tại các khu công nghiệp, khu chế xuất, khu kinh tế; ưu đãi vay vốn tín dụng

đầu tư. Việc chưa cụ thể hóa các quy định này làm cho doanh nghiệp chưa thật sự chú ý đến việc đăng ký chứng nhận doanh nghiệp KH&CN.

- Chính sách ưu đãi về thuế thu nhập doanh nghiệp cho doanh nghiệp KH&CN là một trong những chính sách hấp dẫn và cụ thể nhất, các điều kiện được hưởng ưu đãi đã được xác định cụ thể tại Thông tư liên tịch số 06/2008/TTLT-BKHCN-BTC-BNV ngày 18.6.2008 và Thông tư liên tịch số 17/2012/TTLT-BKHCN-BTC-BNV ngày 10.9.2012. Nhưng các ngành chưa thống nhất, đặc biệt là ngành thuế, nên việc hưởng ưu đãi về thuế thu nhập doanh nghiệp cho doanh nghiệp KH&CN gặp nhiều khó khăn. Ví dụ cụ thể là Công ty Cổ phần Giống cây trồng miền Nam được cấp Giấy chứng nhận doanh nghiệp KH&CN từ ngày 30.7.2012 nhưng đến nay vẫn chưa được hưởng ưu đãi về thuế do Cục Thuế thành phố Hồ Chí Minh phải xin ý kiến Tổng Cục thuế nhưng chưa có ý kiến trả lời. Việc chậm trễ này đã ảnh hưởng rất nhiều đến quá trình triển khai các hoạt động phát triển doanh nghiệp KH&CN trên địa bàn thành phố.

Một số kiến nghị

Hiểu được các khó khăn của doanh nghiệp trong việc thực hiện các thủ tục, trình tự triển khai nghiên cứu khoa học và phát triển công nghệ, Sở KH&CN thành phố Hồ Chí Minh đã sớm sát cánh cùng doanh nghiệp như tư vấn, hỗ trợ doanh nghiệp triển khai các đề tài, dự án nghiên cứu theo đúng trình tự, biểu mẫu quản lý đề tài, dự án... Trong một số trường hợp cần thiết, Sở đã cùng các doanh nghiệp có ý kiến kịp thời đối với các đơn vị quản

lý liên quan cả ở địa phương và trung ương. Tuy nhiên bên cạnh sự cố gắng của các cơ quan quản lý KH&CN cấp địa phương, chúng tôi thấy rằng để tạo điều kiện cho các doanh nghiệp KH&CN như chủ trương của Chính phủ, thì ngoài việc giải quyết các khó khăn đã nêu còn cần thực hiện sớm một số việc sau:

- Bộ KH&CN cần kiến nghị với Chính phủ và các bộ/ngành liên quan về thực thi các chính sách ưu đãi cho doanh nghiệp KH&CN, tạo sự nhất quán và đồng bộ giữa các ngành khi thực hiện quy định của Nhà nước, đặc biệt trong việc thực hiện các chính sách ưu đãi về thuế thu nhập doanh nghiệp để tạo động lực cho việc thành lập các doanh nghiệp KH&CN và các doanh nghiệp KH&CN triển khai các hoạt động nghiên cứu khoa học và phát triển công nghệ trong quá trình sản xuất, kinh doanh.

- Bộ KH&CN cần tổ chức tập huấn cho các địa phương về công tác thẩm định và cấp Giấy chứng nhận doanh nghiệp KH&CN.

- Nhanh chóng triển khai Chương trình hỗ trợ doanh nghiệp KH&CN và tổ chức KH&CN công lập thực hiện cơ chế tự chủ, tự chịu trách nhiệm, trong đó xác định cụ thể điều kiện tham gia và những lợi ích đem lại cho doanh nghiệp khi tham gia Chương trình.

- Hướng dẫn cụ thể việc triển khai chính sách ưu tiên sử dụng các trang thiết bị tại các phòng thí nghiệm trọng điểm quốc gia. Qua đó, khai thác tối đa những trang thiết bị, máy móc phục vụ hoạt động nghiên cứu khoa học và phát triển công nghệ của doanh nghiệp ■